

Posudek diplomové práce

Bc. Pavly Jandečkové,
na téma: „Zpověď v protestantismu a její dějinné proměny“

Autorka si zvolila téma své práce na základě vlastních zkušeností z praxe jáhenky sboru ČCE, při níž se setkává s názory, které popírají existenci soukromé zpovědi v protestantském prostředí. Současně vnímá i určitou „touhu, aby tato forma sborového života existovala“ (s. 1). Východiskem její práce je tak její vlastní vnímání a pozorování, což je důležitý předpoklad prakticko-teologického pojednání. Na tomto pozadí si jako cíl své práce stanovila vyvrácení rozšířeného názoru, že protestanti nemají soukromou zpověď, a současně objasnění příčin, které vedly ke vzniku tohoto zavádějícího povědomí. Dále chce „prozkoumat snahy o její znovuzavedení“ (s. 1).

Metodicky diplomandka postupuje tak, že předkládá široký dějinný nástin vývoje zpovědi od jejího biblického pozadí přes starověkou a středověkou kající praxi (kap. 1 „Zpověď“) až po období reformace, jemuž věnuje hned dvě kapitoly (kap. 2 „Zpověď a reformátoři“, kap. 3. „Zpověď a reformační vyznání“). O pojetí zpovědi v současném protestantismu, o jejím místě v životě protestantských církví na základě jejich agend a o pokusech obnovit evangelickou zpověď pojednává kap. 4. „Zpověď v současném protestantismu. Vedle těchto čtyřech hlavních částí obsahuje práce úvod, závěr a seznam literatury. Celkově čítá 93 stran, takže je poměrně obsažná.

Po formální stránce práce obsahuje jen nepatrné množství překlepů a chyb. Nadto je psána poměrně kultivovaným teologickým jazykem, z čehož je zřejmé, že autorka dokáže uvažovat v teologických kategoriích. Z hlediska obsahového autorka předkládá pohledy a interpretace, které mají oporu v solidní teologické literatuře, tudíž vcelku nevidím potřebu s jejími závěry polemizovat. Práce nevykazuje obsahové logické rozpory. Přesto na ní nacházím některé významné nedostatky, které ovlivňují její výslednou podobu i mé hodnocení. Tyto nedostatky se týkají struktury a způsobu, jakým autorka pracuje s prameny a sekundární literaturou.

Struktura práce je nevyvážená. Diplomandka se až příliš intenzívně věnuje reformačnímu pojetí zpovědi (s. 21-72), takže ve výsledku vzniká zjevná disproporce vzhledem k pojednání o zpovědi v současném protestantismu (s. 73-91). Kapitola druhá a třetí se navíc jeví jako redundantní, neboť v jedné se pojednává o zpovědi v pohledu reformátorů, ve druhé ve světle reformačních vyznání, která však obvykle traktují tutéž látku jako spisy reformátorů.

Způsob práce s literaturou je „otrocký“ a postrádá určitý odstup a nadhled. Autorka na mnoha místech přebírá a parafrázuje velmi dlouhé pasáže z jiných knih. Například takřka celá kapitola o pokání a zpovědi v JB (s. 21-31) je jen s velmi malými formulačními obměnami převzata z mé knížky o liturgii JB (Landová, *Liturgie Jednoty bratrské*, 2014). Nebo pojednání o pokání u Luthera (s. 31-39) je velmi těsně vázáno na text monografie autorů A. Biela, M. Nicák, L. Batka: *95 výpovědí Dr. Martina Luthera*, 2015. V závěru práce se pak objevuje shrnutí výtěžků, které kopíruje strukturu obsaženou ve článku prof. Pavla Filipiho (Evangelická zpověď? Český bratr, 2004, č. 3, s. 16-17), aniž by byl navíc uveden zdroj. Chybí zde samostatnější práce s pramennými texty a literaturou. V důsledku takřka doslovného přejímání dlouhých pasáží z literatury pak dochází i k mnoha obsahovým překryvům (např. o pojetí svátosti pokání kodifikovaném na Florentském koncilu a o jeho třech složkách se pojednává na s. 18, s. 22 a s. 32.) - Práce se sekundární literaturou tak

vykazuje zjevné nedostatky, nehledě k tomu, že připojený seznam literatury čítá na diplomovou práci poměrně malé množství titulů.

Je škoda, že na mnoha místech autorka přebírá intepretace a závěry jiných, aniž by sama vyšla z pramenného textu, který je běžně přístupný (např. v případě Lutherových tezí). K vlastní interpretaci pramenných textů se nicméně na některých místech přeci jen dostává, zejména např. v kap. 3 „Zpověď a reformační vyznání“, v níž sama představuje pojetí zpovědi v reformačních textech (Augsburské vyznání, Apologie, Šmalkaldské články, Bratrské vyznání, Druhé Helvétské vyznání, České vyznání; s. 52-73). Zde je však interpretace těchto textů velmi rozvláčná, postupuje podle toku textů a postrádá jednotící myšlenkovou linii.

Diplomová práce Pavly Jandečkové je pokusem postihnout problematiku zpovědi v protestantských církvích. Jedná se sice o téma, které není v protestantské teologické literatuře zrovna frekventované, proto není úplně snadno uchopitelné. Autorka práce se pokusila poukázat na to, že možnost soukromé zpovědi není v církvích vzešlých z reformace vyloučena, zpověď má legitimní místo také v životě evangelických křesťanů, nicméně je zde pojata odlišně od svátostného pojetí a praxe doby předreformační. Dále ukazuje, že v důsledku dějinného vývoje přestala být zpověď v současných evangelických církvích takřka praktikována, což představuje určitou ztrátu. V neposlední řadě se pokouší zmapovat některé výrazné hlasy, které o obnovení zpovědi v současných evangelických církvích usilují. Lze jen litovat, že se autorka ve své práci nedostala k systematictějšímu pojednání otázek souvisejících s pojetím a praxí zpovědi v dnešních evangelických církvích.

Práci navzdory všem výhradám doporučuji k obhajobě, avšak vzhledem k jejím zjevným nedostatkům navrhuji hodnocení dostatečně (E).

Tabita Landová

V Praze, 1.9.2016